

3. GALVENIE POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

3.1. EIROPAS SAVIENĪBAS POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

Vide ietver dažādas apakšnozares, ko attiecīgi reglamentē Līgums par Eiropas Savienības darbību. Šajā jomā ir izdoti daudzi ES normatīvie akti (regulas un direktīvas), kas atsevišķi tekstā nav analizētas.

Turpmāk tekstā ir apskatīti divi galvenie vides politikas virzieni: klimata pārmaiņas un aprites ekonomika.

EIROPAS ZAĻAIS KURSS

2019. gada 11. decembrī Eiropas Komisija publicēja paziņojumu Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai "Eiropas zaļais kurss"⁷. Saskaņā ar šo dokumentu ES ilgtermiņa mērķis līdz 2050. gadam ir pārveidot ES par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar mūsdienīgu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kurā siltumnīcefekta gāzu neto emisijas 2050. gadā samazinātos līdz nullei un ekonomikas izaugsme nebūtu atkarīga no resursu patēriņa.

No *Eiropas zaļā kursa* tiek atvasināts zemāk uzskaitītais uzdevumu kopums, kas ir pamats atsevišķiem Eiropas zaļā kursa rīcībpolitikas virzieniem:

- Kāpināt 2030. un 2050. gadam nosprausto ES klimata mērķu vērienu;
- Sagādāt tīru un drošu enerģiju par pieņemamu cenu;
- Stimulēt rūpniecību pāriet uz nepiesārņojošu aprites ekonomiku;
- Būvēt un renovēt energoefektīvi un resursefektīvi;
- Paātrināt pāreju uz ilgtspējīgu un viedu mobilitāti;
- "No lauka līdz galdam": izveidot taisnīgu, veselīgu un vidi saudzējošu pārtikas sistēmu;
- Saglabāt un atjaunot ekosistēmas un bioloģisko daudzveidību;
- Tiekies uz nulles piesārņojumu ar mērķi panākt no toksikantiem brīvu vidi.

Tiek apzināta šo uzdevumu sistēmiskā sakarība ar jau esošajām ES un dalībvalstu nacionālajām rīcībpolitikām, tāpēc, lai palīdzētu ES panākt sekmīgu un taisnīgu pāreju uz ilgtspējīgu nākotni, Zaļajā kursā tiks pastāvīgi izmantotas visas rīcībpolitiskās sviras — regulējums un standartizācija, investīcijas un inovācija, nacionālās reformas, dialogs ar sociālajiem partneriem un starptautiskā sadarbība. *Eiropas zaļajā kursā* minētie uzdevumi tiek ņemti vērā ES fondu plānošanā 2021.-2027. gada programmēšanas periodā.

2018. gada 11. decembrī tika pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 11.decembra regula Nr.2018/1999 par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013.

Pamatojoties uz iepriekš minēto regulu, 2020. gada 28. janvārī Ministru kabinets apstiprināja Latvijas nacionālo enerģētikas un klimata plānu 2021.-2030. gadam. Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns ir dokuments ilgtermiņa enerģētikas un klimata politikas plānošanai, kas nosaka Latvijas valsts enerģētikas un klimata

⁷ Pieejama vietnē: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF

politikas pamatprincipus, mērķus un rīcības virzienus turpmākajiem desmit gadiem. Šis dokuments ietver 12 rīcības virzienus.

Nemot vērā, ka ES politika jebkurā tautsaimniecības nozarē ir vērsta uz ilgtspējīgu attīstību, EK ir izstrādājusi tā saucamo aprites ekonomikas politiku: tautsaimniecības attīstības modeli, kura būtība ir produktu, materiālu un resursu vērtības saglabāšana tautsaimniecībā pēc iespējas ilgākā laika periodā, vienlaikus samazinot izejvielu patēriņu un atkritumu apjomu. 2015. gada 2. decembrī EK publicēja Paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Noslēgt aprites loku – ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku”.

Pamatojoties uz iepriekš minēto dokumentu, 2019. gada 4. martā EK publicēja Ziņojumu par ES rīcības plāna pārejai uz aprites ekonomiku izpildi. Kopā ar ziņojuma pielikumiem šis dokuments veido “Aprites ekonomikas paketi”. Galvenās aprites ekonomikas jomas:

- Apritei atbilstošs dizains un ražošana;
- Atkritumu pārvēršana par resursiem;
- Noslēgtu materiālu ciklu veidošana;
- Ilgtspējīgs patēriņš un sabiedrības informēšana;
- Investīcijas aprites ekonomikas veicināšanai.

3.2. NACIONĀLĀ LĪMEŅA POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

3.2.1. LATVIJAS ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA LĪDZ 2030. GADAM

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) ir valsts galvenais ilgtermiņa politikas plānošanas dokuments, kas ietver visas tautsaimniecības nozares. Šo stratēģiju ir apstiprinājusi Saeima, un tai ir likuma spēks. Saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likumu Latvija 2030 ir augstākais valsts attīstības plānošanas dokuments, kam ir pakārtoti vidējā termiņa tautsaimniecības nozaru un teritoriju attīstības politikas dokumenti.

Tabulā nr. 3.1. iekļauts Latvija 2030 prioritāšu, rīcības virzienu un indikatoru apraksts, kuri attiecas uz vides nozari, TDG apakštēmu griezumā. Latvija 2030 prioritātes atbilst TDG apakštēmām “1. Komunālā infrastruktūra”, “2. Publiskā ārtelpa un pilsētas labiekārtojums”, “3. Dabas un zemes resursu aizsardzība un pārvaldība” un “4. Enerģētika, energoefektivitāte, klimata pārmaiņas un gaisa kvalitāte,.”

TABULA nr. 3.1. LATVIJA 2030 PRIORITĀTES, KAS ATTIECAS UZ VIDES NOZARI

Prioritāte	Attīstības virziens/ Rīcības virziens	Risinājums	Prioritātes indikatori, kas attiecas uz vides politiku			
1.APAKŠTĒMA, 3.APAKŠTĒMA, 4. APAKŠTĒMA						
4. Inovatīva un ekofeaktīva ekonomika	Atjaunojama un droša enerģija/ Enerģētiskā drošība un neatkarība	(217) Energoapgādes jaudu palielināšana un reģionalizācija. Jāizvērtē papildus jaudu un energoresursu ģenerēšanas iespējas Latvijā, jaunu jaudu izvietojumu saistot ar reģionālās un ekonomiskās attīstības plānošanu. Jāpalielina elektroenerģiju ģenerējošo jaudu apjomi reģionos, nepieciešamības gadījumā pārskatot atjaunojamās enerģijas	Indikators	Bāzes vērtība	2030	Avots, bāzes vērtības gads
			Energoatkarība – neto energoresursu imports/bruto iekšzemes enerģijas patēriņš plus	61,5%	<50	Eurostat, 2007

Prioritāte	Attīstības virziens/Rīcības virziens	Risinājums	Prioritātes indikatori, kas attiecas uz vides politiku			
		kvotu sistēmu.	bunkurēšana (%)			
4. Inovatīva un ekoeffektīva ekonomika	Atjaunojama un droša enerģija/Atjaunojamo energoresursu izmantošana un inovācija	(219) Biomasas izmantošana siltumenerģija un elektroenerģijas ražošanai. (220) Salmu, niedru un kūdras izmantošana siltumapgādē. (221) Vēja enerģijas potenciāla attīstīšana. (222) Saules enerģijas attīstīšana. (223) Hidroenerģijas izmantošana. (224) Biogāzes resursu izmantošana. (225) Biodeģvielas izmantošana. (226) Pētniecības iestāžu un uzņēmumu sadarbība.	AER īpatsvars no bruto iekšzemes enerģijas patēriņa (%)	29,7	>50	Eurostat, 2007
4. Inovatīva un ekoeffektīva ekonomika	Atjaunojama un droša enerģija/Energoefektivitātes pasākumi	(228) Daudzdzīvokļu māju renovācija un siltumenerģijas patēriņa samazināšana. (229) Siltumenerģijas ražošanas efektivitātes paaugstināšana. Latvijas lielo pilsētu (Rīga, Daugavpils, Liepāja, Ventspils, Rēzekne) siltumapgādē plaši jāizmanto augstas efektivitātes biomasas (koksne, salmi) koģenerācijas stacijas un katlu mājas. (230) Investīcijas centralizētajās siltumapgādes sistēmās. (233) Energoefektīvs ielu apgaismojums pilsētās. (234) Racionāla enerģijas patēriņa veicināšana mājāsaimniecībās. (235) Valsts un pašvaldību iepirkumu konkursu kritērijos būtu jāiekļauj energoefektivitāte un produktu dzīves cikla analīzes apsvērumi.	Energointensitāte ekonomikā – bruto iekšzemes enerģijas patēriņš pret IKP (kg naftas ekvivalenta uz 1000 EUR no IKP)	306,60	<150	Eurostat, 2007
4. Inovatīva un ekoeffektīva ekonomika	Atjaunojama un droša enerģija/Energoefektivitāte un videi draudzīga transporta politika	(236) Videi draudzīgs transports. Veicināt sabiedriskā transporta un privātā autotransporta pāreju uz elektrisko piedziņu, ar biogāzi un biodeģvielu darbināmiem un ar hibrīddzinējiem aprīkotiem automobiļiem. Kravu transportēšanai pēc iespējas vairāk jāizmanto dzelzceļš un ostas, mazāk – autoceļi. Lielajās pilsētās un to aglomerācijās jāsamazina privātā autotransporta izmantošanas intensitāte, jāveicina sabiedriskā transporta un velotransporta izmantošana. (238) Gājēju ielas, veloceliņi un zaļie koridori. Jāārsteno pilotprojekti ar daļēju vai pilnīgu autotransporta kustības ierobežošanu pilsētas daļās, par				

Prioritāte	Attīstības virziens/Rīcības virziens	Risinājums	Prioritātes indikatori, kas attiecas uz vides politiku			
		gājēju ielu veidošanu un integrētu veloceļu tīklu.				
5. Dabā kā nākotnes kapitāls	Dabas vērtību un pakalpojumu ilgtspējīga attīstība/Dabas kapitāla pārvaldība	(250) Dabas kapitāla pieeja. Dabas kapitāla pieeja ir jāintegrē vides, ekonomikas, telpiskās un reģionālās attīstības un zemes politikā. (253) Dabas saglabāšanas un atjaunošanas plāns. Valdībai ir jāievieš nacionāla līmeņa dabas kapitāla saglabāšanas un atjaunošanas telpisku plānojumu un biotehnoloģiju izmantošanas iespējas un riskus.	Pārstrādāto atkritumu īpatsvars (% no savāktajiem atkritumiem gadā)	34	>80	CSP, 2008
5. Dabā kā nākotnes kapitāls	Dabas vērtību un pakalpojumu ilgtspējīga attīstība/Ilgtspējīga dzīvesveida veicināšana	(262) Pārmaiņas rosinošas vides izglītības programmas. Vides izglītība var kļūt par būtisku ilgtspējīga dzīvesveida veicinātāju, izglītojot skolēnus un viņu vecākus par nepieciešamību un iespējām mainīt viņu ikdienas praksi, kā arī veicināt līdzdalību ilgtspējīga dzīvesveida aktivitātēs. (265) Publiski pieejami dabas objekti. Sabiedrībai piederošās dabas vērtības būtu jāsaista ar transporta tīkliem un atpūtas infrastruktūru, veidojot integrētu pakalpojumu ķēdi.	Siltumnīcas efekta gāzu emisijas gadā (pret emisiju apjomu bāzes gadā)	46,6	<45	Eurostat, 2007

Avots: Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. gadam

3.2.2. NACIONĀLĀ ATTĪSTĪBAS PLĀNA 2021.–2027. GADAM PROJEKTS

Latvijas Nacionālais attīstības plāns ir galvenais Latvijas vidēja termiņa plānošanas dokuments, ko apstiprina Saeima, un kas ir pamats attiecīgā plānošanas perioda Eiropas strukturālo un investīciju fondu programmēšanai. Šobrīd izstrādes stadijā ir Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam (NAP2027). NAP 2027 stratēģisko mērķu daļas sabiedriskā apspriešana tika pabeigta 2019. gada 25. novembrī un par NAP2027 izstrādi atbild Pārresoru koordinācijas centrs (PKC).

2020. gada 25. februārī NAP2027 gala redakcijas projekts tika izskatīts Ministru kabinetā. NAP2027 iesniegšana Saeimai ir plānota 2020. gada pirmajā ceturksnī. Būtiska NAP2027 izstrādes sastāvdaļa ir investīciju priekšlikumu izvērtēšana, kas attiecīgi noteiks NAP2027 iekļaujamās aktivitātes.

TABULA NR. 3.2. NAP2027 PRIORITĀTES, RĪCĪBAS VIRZIENI UN INDIKATORI, KAS ATTIECAS UZ VIDES NOZARI

Prioritāte	Prioritātes mērķis	Rīcības virziens	Rīcības virziena mērķis	Rīcības virziena uzdevumi	Rīcības virziena indikatori					
1.APAKŠTĒMA, 2.APAKŠTĒMA, 3.APAKŠTĒMA, 4.APAKŠTĒMA										
Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība	Dzīves vides kvalitātes uzlabošana līdzsvarotai reģionu attīstībai	Daba un vide – Zaļais kurss	[257] Oglekļa mazietilpīga, resursu efektīva un klimatnoturīga attīstība, lai Latvijā sasniegtu klimata, enerģētikas, gaisa piesārņojuma samazināšanas, ūdeņu stāvokļa uzlabošanās un atkritumu apsaimniekošanas nacionālos mērķus un nodrošinātu vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu un īstenotu drošas un kvalitatīvas, tai skaitā bioloģiskas pārtikas apriti, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu	[281] Tautsaimniecības siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, izmantojot risinājumus klimata pārmaiņu mazināšanai un klimata tehnoloģiju atklājumus, un pieaugošas oglekļa dioksīda piesaistes nodrošināšana virzībā uz klimatnoturīgu ekonomikas attīstību, mērķtiecīgi sasniedzot augstu energoefektivitāti un transporta sistēmas dekarbonizāciju.	Indikator s	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	2024	2027	Avots
				SEG emisiju intensitāte (t CO2 ekv /milj Euro)	2017	497	Samaz i-nājum s uz 2030. gada mērķi (2928)	Samaz i-nājum s uz 2030. gada mērķi (2929)	LVGMC , CSP	
				[282] Klimata pārmaiņu ietekmju mazināšana, īstenojot pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumus un panākot materiāltehniskā un infrastruktūras nodrošinājuma uzlabojumus (katastrofu draudu, t. sk. plūdu un krasta erozijas, novēršanas un to	CO2 piesaiste un SEG emisiju attiecība noteiktās ZIZIM sektora zemes	kt C O2 ek v.	*	*	ZIZI MM sekt orā uzsk aitā mās SEG emis	ZIZIM M sektor ā uzskai tāmās SEG emisij as

⁸ Izejas dati:

- IKP vērtība (salīdzināmajās cenās pret 2010. gadu) atbilstoši Eiropas Komisijā 2019. gadā iesniegtajiem ziņojumam par politikām, pasākumiem un SEG prognozēm.
- Kopējās SEG emisijas (neieskaitot ZIZIM sektoru) atbilstoši mērķim, kas noteikts Latvijas oglekļa mazietilpīgas attīstības stratēģijas 2050. gadam projektā (2030. gada mērķis – 65 % SEG samazinājums salīdzinot ar 1990. gadu).

⁹ Izejas dati:

- IKP vērtība (salīdzināmajās cenās pret 2010. gadu) atbilstoši Eiropas Komisijā 2019. gadā iesniegtajam ziņojumam par politikām, pasākumiem un SEG prognozēm.
- Kopējās SEG emisijas (neieskaitot ZIZIM sektoru) atbilstoši mērķim, kas noteikts Latvijas oglekļa mazietilpīgas attīstības stratēģijas 2050. gadam projektā (2030. gada mērķis – 65 % SEG samazinājums salīdzinot ar 1990. gadu).

			izmantošanu. [258] Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kas balstīta zinātniskajos pētījumos, līdzsvarojot ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās intereses.	pārvaldīšanas pasākumu īstenošanai), kā arī tautsaimniecības nozaru pārvaldībā, un ilgtspējīgā nokrišņu notekūdeņu apsaimniekošanā, ņemot vērā jaunākos zinātniskos datus un prognozes par klimatnoturīguma sasniegšanu un stiprināšanu.	uzskaites kategorijās					iesniegtā uzskaitamo SEG piesaisti ¹⁰	nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti ¹¹
			[259] Īstenota vides, ilgtspējīgas dabas resursu apsaimniekošanas un enerģētikas politika, kas balstīta uz taisnīgumu un savstarpējo uzticēšanos, sabiedrības atbalstu dabas un klimata aizsardzības pasākumiem, nosakot skaidrus un atklātus valsts un iedzīvotāju sadarbības modeļus un iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā.	[283] Gaisa kvalitātes uzlabošana slāpekļa oksīdu (NO _x), amonjaka un daļiņu PM _{2,5} piesārņojuma samazināšanai blīvi apdzīvotās vietās un valstī kopumā, mērķtiecīgi sasniedzot augstu energoefektivitāti, oglekļa mazietilpīgu ražošanu un uzlabojot transporta sistēmas	Gaisa piesārņojuma % samazinājums: slāpekļa oksīdi – NO _x , daļiņas – PM _{2,5} , amonjaks – NH ₃	20 16	17 28 9	33 27 1	34 35 1	LVGM C	
				[284] Augstas un labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdensobjektu īpatsvara palielinājuma panākšana, kā arī iekšzemes ūdensobjektu un jūras vides stāvokļa uzlabošana un pazemes ūdens resursu aizsardzība, samazinot antropogēno slodzi, t. sk. notekūdeņu kaitīgo ietekmi uz dabas resursiem un vidi, nodrošinot nepieciešamās infrastruktūras izveidi un veicinot notekūdeņu dūņu apstrādi.	Augstai un labai ekoloģiskai kvalitātei atbilstošu ūdensobjektu īpatsvars (%)	20 17	21	30	35	LVGM C	

¹⁰ Aprēķina kā kopējo emisiju un kopējās piesaistes summu visās regulas (ES) 2018/841 2. pantā minētajās zemes uzskaites kategorijās kopā atbilstoši regulā (ES) 2018/841 noteiktajiem uzskaites noteikumiem.

¹¹ Aprēķina kā kopējo emisiju un kopējās piesaistes summu visās regulas (ES) 2018/841 2. pantā minētajās zemes uzskaites kategorijās kopā atbilstoši regulā (ES) 2018/841 noteiktajiem uzskaites noteikumiem.

				[285] Vietējo resursu, tāpat bioresursu, efektīvāka izmantošana (ekodizaina principu piemērošana un aprites ekonomikas ieviešana dažādos tautsaimniecības sektoros), jo īpaši sasniedzot augstāku standartu un inovāciju izmantošanu pārtikas aprītē un dzīvnieku veselībā saskaņā ar "vienas veselības" principu, kā arī veicinot bezatkritumu ražošanas tehnoloģiju un inovāciju ieviešanu tautsaimniecībā.						
				[286] Zemes dziļņu resursu apzināšana, izpēte, apsaimniekošanas plānošana vietējo resursu ilgtspējīgai izmantošanai un pārvaldībai.						
				[287] Atkritumu rašanās un apglabājamo atkritumu samazināšana un atkritumu pārstrādes un reģenerācijas īpatsvara palielināšana, īpaši akcentējot notekūdeņu dūņu apstrādi un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes un to reģenerācijas īpatsvara un jaudas palielinājumu.	Sadzīves atkritumu pārstrādes līmenis (%)	20 20	~27 %	55 %	60 %	LVĢM C, Valsts statistikas pārskats "3. Atkritumi"
				[288] Vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas un revitalizācijas pasākumu īstenošana uzlabotas vides kvalitātes (augšņei, gruntij, pazemes un virszemes ūdeņiem) sasniegšanai.						
				[289] Bioloģiskās daudzveidības aizsardzības sistēmas pilnveidošana, izstrādājot zinātniski pamatotas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas						

				mērķus, rādītājus un īstenojot pasākumus labvēlīga ES un nacionālas nozīmes biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai Latvijā, ņemot vērā sabiedrības ekonomiskās un sociālās intereses un reģionālās attīstības vajadzības.						
				[290] Aizsargājamo biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanas pasākumu realizēšana saskaņā ar zinātniski pamatotiem sugu un biotopu aizsardzības un dabas aizsardzības plāniem.	Īpaši aizsargājam o dabas teritoriju platības īpatsvars (% no LV kop-platības)	20 18	18,2	18,2	18,2	Dabas aizsardzības pārvalde
				[291] Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs, jo īpaši lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarēs, īstenojot ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu un zaļās infrastruktūras izmantošanu, vienlaikus nodrošinot bioloģiskās un ainavu daudzveidības aizsardzību un vērtības celšanu, sekmējot ilgtspējīgu tūrisma attīstību.						
				[292] Sabiedrības uzvedības modeļu un paradumu maiņas veicināšana, izpratnes veidošana par vidi un ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu.						

		Mājoklis	[333] Latvijā visām māsaimniecībām ir pieejami mājokļi. Esošais dzīvojamais fonds līdz 2050. gadam atbilst augstiem energoefektivitātes, būvniecības, drošības un labiekārtotības standartiem. Tiesiskais regulējums veicina privātos un publiskos ieguldījumus dzīvojamā fonda izveidei.	[344] Sociālo mājokļu atjaunošana un skaita palielināšana, vienlaikus izveidojot instrumentu, kas sniedz mājokļu atbalstu maznodrošinātām personām dzīvesvietas maiņai, lai veicinātu iesaistīšanos darba tirgū	Personas, kas reģistrētas pašvaldības palīdzības reģistrā mājokļa jautājuma risināšanai	2018	7215	6700	5700	EM apkopotā pašvaldību sniegtā informācija	
				[345] Atbalsta sniegšana ilgtspējīgu, zemu ekspluatācijas un būvniecības izmaksu mājokļiem primāri teritorijās ar jaunu darba vietu potenciālu, tai skaitā novēršot tirgus nepilnības, kas bremzē resursus maz patērējošu, energoefektīvu modulāro būvniecību, nodrošinot energoefektivitāti, SEG emisiju samazinājumu, inovatīvu tehnoloģiju un gudrās mājas risinājumu un vietējo resursu izmantošanu	Mājokļu, t.sk. dzīvokļu īpašumu, skaits, kur uzlabota energoefektivitāte		2019	16 363	16 363	16 363	EM sniegtā informācija
				[346] Mājokļu pieejamības uzlabošana grūtībās nonākušiem un nelabvēlīgā situācijā esošiem iedzīvotājiem, izstrādājot mehānismu finansiāla atbalsta sniegšanai un novēršot faktorus, kas kavē izmantot īres mājokļu piedāvājumu	Māsaimniecību īpatsvars, kurām kopējie ar mājokli saistītie izdevumi sagādā finansiālas grūtības (ļoti apgrūtinoši/ nedaudz apgrūtinoši)		2018	75,6	73,2	69,2	CSPd
				[347] Izstrādāt mehānismu, kas paredzētu iespēju privātpersonām saņemt grantu mājokļa iegādei vai būvniecībai, kur piešķiramā grantu apmērs tiek noteikts	Atjaunoto mājokļu daudzums no visiem mājokļiem gadā		2021	Vēl netiek vākta statistika	2%	3%	CSP

				[348] Mājokļu kvalitātes paaugstināšana, modernizējot un uzlabojot mājokļu energoefektivitāti un pieejamību, un nekustamā īpašuma pārvaldības kvalitātes uzlabošana, lai mazinātu ēku ilgtermiņa uzturēšanas riskus	Mājsaimniecību īpatsvars, kuras norādīja uz neapmierinošiem mājokļa apstākļiem	2018	31%	25%	22%	CSP
				[349] Mājokļu īres tirgus funkcionēšanas uzlabošana, izveidojot efektīvu īres tirgus tiesisko regulējumu un nodokļu/nodevu piemērošanu un aktualizējot dzīvokļu tiesību regulējumu pārvaldīšanas, īpašumtiesību un būvniecības jomā						
				[350] Vienkāršot būvniecības procedūras dzīvojamo māju būvniecībai	Ekspluatācijā pieņemto jauno dzīvokļu skaits gadā	2018	2 966	7000	10 000	CSP

Avots: NAP2027 gala redakcijas projekts, 25.02.2020

Liepājas pilsētas pašvaldība 2019. gada novembrī PKC sniedza viedokli par NAP2027 1. redakciju kopumā un arī priekšlikumus par prioritātes "Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība" atsevišķu uzdevumu/indikatoru redakciju

Rīcības virziena "Daba un vide" – uzdevumā [275] tiek aicināts iekļaut indikatoru, kas mērītu arī citas klimata pārmaiņu aktivitātes, piemēram, applūstošo teritoriju samazinājumu, krasta erozijas samazinājums u.tml. // Liepājas pašvaldības ieskatā klimata pārmaiņu ietekmju mazināšanas pasākumi ietver arī pretplūdu pasākumu īstenošanu, taču uzdevumā tie nav atsevišķi norādīti. Turklāt atbilstošais indikators ir tikai "Kopējo SEG emisiju intensitāte pret IKP", kuru var sasniegt tikai ar gaisa kvalitātes uzlabošanas pasākumiem. PKC atbilde: nav ņemts vērā, skaidrojot, ka "NAP2027 rādītāji ir izvēlēti pamatā makro līmeņa politikas noteikšanai un specifiski nozaru rādītāji iekļaujami nozaru politikas plānošanas dokumentos. NAP2027 starposma izvērtējumā par klimata pārmaiņu norisēm var tikt izvērtēti arī citi raksturojošie rādītāji, ņemot vērā pieejamos datus."

Rīcības virziena "Daba un vide" – mērķa indikatorā [276] tiek aicināts uzsvērt ražošanas uzņēmumu dekarbonizācijas nepieciešamību, izsakot to šādā redakcijā: "Gaisa kvalitātes uzlabošana slāpekļa oksīdu (NOx), amonjaka un daļiņu PM2,5, PM10 piesārņojuma samazināšanai lielajās pilsētās un valstī kopumā, mērķtiecīgi sasniedzot augstu energoefektivitāti un transporta sistēmas, ražošanas uzņēmumu dekarbonizāciju" // Saskaņā ar Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2019.-2030.gadam atrodamo informāciju "PM 2,5 emisijas palielinājās enerģijas pārveidošanas sektorā (vairāk kā divas reizes) un no kurināmā izmantošanas enerģijas ražošanai rūpniecībā (apmēram divas reizes)". PKC atbilde: nav ņemts vērā, skaidrojot, ka "Uzdevuma [283] redakcija precizēta, konsolidējot ar citu iesniedzēju priekšlikumiem".

Rīcības virziens "Daba un vide" – mērķa indikatora [260] sadaļā " [...] Savukārt zaļo zonu, gājēju ielu un veloseliņu pārklājuma pieaugums pilsētvidē vairo vides kvalitātes pievilcīgumu, jo īpaši ģimenēm ar bērniem un senioriem." Nav pretī ne atbilstoša indikatora, ne uzdevuma. Vēršam uzmanību, ka uzdevums šādā redakcijā neparedz visaptverošas revitalizācijas aktivitātes, piemēram, pamestu un nolaistu nekustamo īpašumu, to kopumu vai atsevišķu pilsētu daļas. Ir rādītājs "[269] Augstai un labai ekoloģiskai kvalitātei atbilstošu ūdensobjektu īpatsvars", bet tas līdz galam neatspoguļo kvalitatīvas publiskās ārtelpas attīstību un revitalizāciju, jo vēsturiski piesārņoti var būt ne tikai ūdensobjekti, bet arī sauszemes teritorijas zonas (piemēram, Zirgu sala Liepājā). PKC atbilde: nav ņemts vērā, skaidrojot, ka "NAP2027 rādītāji ir izvēlēti pamatā makro līmeņa politikas noteikšanai un specifiski nozaru rādītāji iekļaujami nozaru politikas plānošanas dokumentos vai integrētajos teritoriju plānos. NAP2027 starposma izvērtējumā var tikt izvērtēti arī citi raksturojošie rādītāji, dati."

Rīcības virziena "Daba un vide" – uzdevumā [281] tiek aicināts papildināt šo uzdevumu vai iekļaut jaunu, paredzot ieguldījumus pilsētvides un sauszemes teritoriju revitalizācijā, attiecīgi papildinot indikatoru sarakstu ar mērķa indikatoru, kas raksturotu arī revitalizēto sauszemes teritoriju īpatsvaru. Tāpat arī tika lūgts iekļaut pašvaldību, kā līdzatbildīgo [281] uzdevuma īstenošanā, jo rūpes par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību ir pašvaldības autonomā funkcija. PKC atbilde: ņemts vērā, daļēji, skaidrojot, ka "Konkrētu problēmu risināšanas veidi, atbalsta pasākumi, veidi un kritēriji jāprecizē zemāka līmeņa plānošanas dokumentos (nozaru pamatnostādņēs), kā arī jāņem vērā, sagatavojot ES fondu darbības programmu un tai sekojošos normatīvos aktus. NAP2027 rādītāji ir izvēlēti pamatā makro līmeņa politikas noteikšanai, un specifiski nozaru rādītāji iekļaujami nozaru politikas plānošanas dokumentos. Priekšlikumā iekļautie jautājumi daļēji tiek risināti [314], [336] uzdevumā."

Rīcības virziens "Daba un vide" – mērķa indikatora [272] "Lauku putnu indekss" vietā iekļaut rādītāju "Bioloģiski vērtīgo zālāju platība, kurā tiek ievēroti atbalsta saņemšanas nosacījumi % no apzinātajiem BVZ", ņemot vērā valstī veikto dabas datu skaitīšanu, kā arī to, ka bioloģiski vērtīgi zālāji, kas arī raksturo bioloģiskās daudzveidības izmaiņu tendences, ir gan lauku, gan pilsētu teritorijās. Lauku putnu indeksu savukārt izmanto, lai raksturotu lauksaimniecības platību vides kvalitāti, kas nozīmē, ka principā nav attiecināms uz pilsētām un līdz ar to nesniedz objektīvu vērtējumu attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu valstī kopumā. PKC atbilde: Nav ņemts vērā, skaidrojot, ka "Par putnu indeksiem - attiecīgais indikators ir nepieciešams dabas daudzveidības raksturošanai, novērtēšanai, ievērojot, ka apkopotā indeksa datu kopa ir novērtējama ilgā laika posmā. Putnu indeksi ir galvenais avots datiem Putnu direktīvas ziņojumam, kas jā sagatavo ik pēc sešiem gadiem. Abi putnu indeksi tiek izmantoti, lai salīdzinātu OECD valstu vides sniegumu. Vienlaikus tiks vērtēts mirušās koksnes daudzums. NAP2027 rādītāji ir izvēlēti pamatā makro līmeņa politikas noteikšanai un specifiski nozaru rādītāji iekļaujami nozaru politikas plānošanas dokumentos."

Rīcības virziens "Daba un vide" – mērķa indikatora [272], tiek aicināts novērst pretrunu vai skaidrot indikatoru [297] un [298] saistību. Indikatoram [298] kā datu avotu aicinām izmantot CSDD pieejamo informāciju, piemēram, transportlīdzekļu sadalījumu pēc degvielas tipa. PKC atbilde: ņemts vērā "Vērtības precizētas [304], [305] Nacionālajā klimata un enerģētikas plānā 2021.-2030. gadam noteikts - tiek prognozēts elektroenerģijas ražošanas un izmantošanas pieaugums, gan dekarbonizācijas pasākumu īstenošanai, piemēram, transporta sektora elektromobilitāte, gan starpsavienojumu jaudas nodrošināšanai. Ievērojot minēto, NAP2027 paredz elektrotransporta līdzekļu pieaugumu un neveido pretrunas ar rādītāju "AER saražotās enerģijas īpatsvars transportā", kas raksturo pirmās paaudzes biodegvielas pakāpenisku atsaisti no izmantošanas transportā. Precizēts rādītājs "bezemisiju transportlīdzekļu īpatsvars visu transportlīdzekļu skaitā", kas raksturo ar elektrību kā degvielas veidu transportlīdzekļu izmaiņas; un precizētas rādītāja mērķa vērtības."

Komentārs par rīcības virzienu "Mājoklis" kopumā: Pamatojums: "Liepājas pašvaldības ieskatā jaunu mājokļu būvniecību vai esošā dzīvojamā fonda atjaunošanu var stimulēt ieguldījumi publiskajā infrastruktūrā (iekšpagalmi, ielas, apgaismojums un citi inženiertīkli). Kvalitatīvu mājokļu pieejamība (īpaši reģionos) ir un būs aktualitāte un caur ieguldījumiem publiskajā infrastruktūrā ilgtermiņā iespējams veicināt arī šo teritoriju daudzveidīgāku izmantošanu. Priekšlikums: Lūdzam papildināt rīcības virzienu "Mājoklis" ar uzdevumu (vai integrēt to [345] uzdevumā) par publiskās infrastruktūras (ielas, apgaismojums un citi inženiertīkli) sakārtošanu teritorijās, kur plānots veikt mājokļu izbūvi. PKC atbilde: Nav ņemts vērā, skaidrojot, ka "Ēkas būvniecības gadījumā pieguļošās publiskās infrastruktūras sakārtošanas prasības nosaka ar būvniecību saistītie normatīvie akti. Konkrētu problēmu risināšanas veidi, atbalsta pasākumi un kritēriji jāprecizē zemāka līmeņa plānošanas dokumentos (nozaru pamatnostādņēs, piemēram - Mājokļu pamatnostādņēs), kā arī jāņem vērā sagatavojot ES fondu darbības programmu un tai sekojošos normatīvos aktus."

Attiecībā uz Rīcības virziena "Mājoklis" uzdevumu [344] tiek lūgts skaidrot, vai sociālo mājokļu skaita palielināšana ietver jaunu sociālo dzīvojamo māju būvniecību, un aicināts šī uzdevuma īstenošanā noteikt pēc iespējas elastīgāku pieeju attiecībā uz jaunu sociālo mājokļu veidošanu dažādās vietās, primāri izmantojot esošo dzīvojamo fondu. PKC atbilde: ņemts vērā, skaidrojot, ka "Sociālo mājokļu skaita palielināšana ietver arī sociālo dzīvojamo māju būvniecību, izvērtējot optimālo risinājumu konkrētā apdzīvotā vietā. Konkrēti pasākumi (sociālo māju, vai dzīvokļu būvniecība, esošo atjaunošana konkrētā teritorijā) jāiekļauj zemāka līmeņa attīstības plānošanas

dokumentos (nozares pamatnostādnēs), kā arī reģionālā un vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumentos."

3.2.3. REĢIONĀLĀS POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2021.-2027. GADAM

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) ir izstrādājusi Reģionālās attīstības pamatnostādņu projektu 2021.-2027. gadam (RPP2027). Šī politikas plānošanas dokumenta mērķis ir veicināt visas Latvijas teritorijas izaugsmi. RPP2027 ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas reģionālo politiku septiņiem gadiem.

Reģionālās politikas galvenais mērķis ir reģionu potenciāla attīstība un ekonomisko atšķirību mazināšana, stiprinot to iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifiskai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un dzīves vides attīstībai. Būtiskākie jaunās reģionālās politikas principi ir teritoriālā pieeja atbalsta sniegšanā, tematiskā koncentrācija un viedu risinājumu principa piemērošana attīstības plānošanā un projektu īstenošanā.

Atbalstu paredzēts sniegt visiem plānošanas reģioniem un pašvaldībām, priekšroku un lielāku atbalstu sniedzot reģioniem ar zemākiem attīstības rādītājiem, tādējādi mazinot atšķirības starp reģioniem. Atbalsts paredzēts attīstības centriem (Liepāja ir attīstības centrs, turklāt uzsvars tiek likts uz attīstības centru un apkārtējo teritoriju sadarbību), lauku teritorijām, Rīgas metropoles areālam, Baltijas jūras piekrastei un Austrumu pierobežai, kas, atbilstoši Stratēģijai 2030, ir definētas kā reģionālās attīstības mērķa teritorijas.

RPP2027 tematiskā koncentrācija ietver divus apakšmērķus:

- **A. "Uzņēmējdarbības vides uzlabošana reģionos"**
- **B. "Pakalpojumu efektivitātes uzlabošana reģionos"**.

Tematiskās darba grupas "Vide" jautājumi atbilst B. apakšmērķim "Pakalpojumu efektivitātes uzlabošana reģionos" šādiem uzdevumiem un to darbībām:

- **B.1.1.uzdevums. Pašvaldību ēku energoefektivitātes uzlabošana pakalpojumu sniegšanai (turpinājums 4.2.2. SAM¹²)**
  - Atbalsts ēku energoefektivitātes paaugstināšanai, t.sk. būvdarbu veikšanai;
  - atjaunojamo energoresursu izmantojošu siltumenerģiju ražojošu avotu iegāde un uzstādīšana

Par uzdevumu atbildīgā iestāde - VARAM, kopējais finansējuma pieprasījums līdz 2027. gadam 142,8 milj. euro, t.sk. pašvaldību budžets 42,8 milj., ES fondi 100 milj. euro)
- **B.2.6. uzdevums. Ilgtspējīga publiskās ārtelpas attīstība**
  - ar publisko ārtelpu un vietas identitāti, dabas un kultūras mantojuma saistīto būvju būvniecība un atjaunošana;
  - jaunu pakalpojumu izveide;
  - piekļuves infrastruktūras uzlabošana un izveide dabas un kultūras vērtībām;
  - infrastruktūras izveide dabas resursu izmantošanai kurortoloģijas pakalpojumu sniegšanai;

¹² Eiropas Savienības fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda 4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un AER izmantošanu pašvaldību ēkās" atbalsta programma.

- zaļās infrastruktūras kvalitātes un kvantitātes paaugstināšana ar mērķi mazināt siltumsalas efektu pilsētvidē;
- ilgtspējīgas infrastruktūras izveide, kas veicina oglekļa mazietilpīgu pārvietošanos;
- investīcijas, kas sekmē pielāgošanos klimata pārmaiņām, īpaši vietās ar augstu erozijas un applūšanas risku.

Par uzdevumu atbildīgā iestāde – VARAM, kopējais finansējuma pieprasījums līdz 2027. gadam 142,8 milj. euro, t.sk. pašvaldību budžets 42,8 milj., ES fondi 100 milj. euro)

3.2.4. ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLĀS REFORMAS PROJEKTS

VARAM ir izstrādājusi Latvijas administratīvi teritoriālās reformas projektu. Atbilstoši šim projektam sākotnēji bija paredzēts izveidot Liepājas novadu, kurā ietilpst Liepājas pilsēta (republikas pilsēta), un Aizputes, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas un Vaiņodes novadi.

Saeima plāno pieņemt grozījumus Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā ar jauno pašvaldību iedalījumu līdz 2020. gada vidum, lai nākamās pašvaldību vēlēšanas (2021. gada jūnijā) notiktu jauno pašvaldību teritorijās.

Saeimā 1. lasījumā (07.11.2019.) pieņemtie grozījumi Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā paredz Liepājas saglabāšanu kā atsevišķu republikas pilsētu, izveidojot Lejaskurzemes novadu ar Aizputes, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas un Vaiņodes novadiem. Līdz ar to, VARAM piedāvājums par apvienota Liepājas novada izveidi turpmāk tekstā nav apskatīts.

3.2.5. REĢIONĀLĀ LĪMEŅA POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

Atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likumam par plānošanas reģionu politikas plānošanas dokumentu izstrādi ir atbildīgi plānošanas reģioni.

Kurzemes plānošanas reģions ir izstrādājis ir Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2015.-2030. gadam un Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmu 2015.-2020. gadam.

Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības padomes 17.12.2019. rakstiskajā procedūrā nr. 03/19 pieņemts lēmums "Par Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmas 2021.-2027. gadam izstrādes uzsākšanu un darba uzdevuma apstiprināšanu". Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmu 2021.-2027. gadam (KPR2027) paredzēts apstiprināt līdz 2021. gada martam.

Uz nozares profila izstrādes brīdi Attīstības pārvaldes rīcībā nav informācijas par KPR2027 plānotajiem uzstādījumiem, taču Liepājas pilsētas attīstības programmas 2021.-2027. gadam izstrādes ietvaros nepieciešams sekot līdzi KPR2027 izstrādei, kā arī prioritātēm un rīcības virzieniem attiecībā uz vides jomu.

3.3. LIEPĀJAS PAŠVALDĪBAS POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

Galvenie spēkā esošie Liepājas pašvaldības politikas plānošanas dokumenti ir Liepājas IAS2030 un Liepājas AP2020.

2020.gadā ir izstrādāts Liepājas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2020.-2030.gadam.

Jāpiebilst, ka Liepājas speciālās ekonomikas zonas pārvalde ir izstrādājusi un apstiprinājusi Liepājas speciālās ekonomiskās zonas attīstības plānu 2018. - 2035. gadam. Šajā dokumentā ir skarti vides jautājumi, kas attiecas uz Liepājas ostas un lidostas attīstību, tai skaitā šim dokumentam ir veikts stratēģiskai ietekmes uz vidi novērtējums.

Atsevišķi politikas plānošanas dokumenti attiecībā uz vides nozari Liepājas pašvaldībā līdz šim brīdim nav izstrādāti, vides politikas jautājumi iekļauti Liepājas pašvaldības politikas plānošanas dokumenti ir Liepājas IAS2030 un Liepājas AP2020.